

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1963-

12. januar 2022

Representantforslag 65 S (2021-2022) - om å innføre makspris på strøm for norske forbrukere

Jeg viser til brev fra Stortinget av 12. januar vedlagt representantforslag 65 S (2021-2022) fra stortingsrepresentantene Marius Arion Nilsen og Frank Edvard Sve, og brev av 14. januar der det bes om svar fra departementet samme dag. Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen innføre en makspris for strøm på 0,50 kr pr. kWh ekskl. mva. Dette gjøres gjeldende for alle, både husholdninger og næringsliv.*
- 2. Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget med forslag om de nødvendige tiltak for å sikre norske forbrukere og bedrifter stabil tilgang på strøm til de priser som har vært vanlige i Norge, altså langt lavere enn de som har vært vanlige i mange andre europeiske land.*

Regjeringen tar utfordringene i strømmarkedet på største alvor, og har fremmet en rekke tiltak for å avhjelpe situasjonen og avlaste vanlige folk i Norge i en krevende tid. Vi har innført en midlertidig stønadsordning til private husholdninger for ekstraordinære strømavgifter vinteren 2021/2022. Vi har også fremmet forslag til redusert avgift på elektrisk kraft (2,9 mrd. kroner), økt bostøtte 1,2 mrd. kroner), økte overføringer til kommunene for meravgifter til økonomisk sosialhjelp (0,4 mrd. kroner), økt støtte til studentene (0,2 mrd. kroner) og tilskudd til Enova for å støtte ENØK-tiltak i husholdningene (0,1 mrd. kroner).

Nå styrker vi stønadsordningen ytterligere slik at staten betaler 80 prosent av strømprisen over 70 øre. Rammen for stønadsordningen utvides dermed til nærmere 9 mrd. kroner inkl. merverdiavgift.

Etter pristiltaksloven § 1 kan det fastsettes maksimalpriser når det er nødvendig for å fremme en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling. Kompetansen er delegert til Konkurransetilsynet. Konkurransemyndighetenes beredskapsansvar gjennom pristiltaksloven er et virkemiddel i myndighetenes krisehåndtering ved alvorlige forstyrrelser i tilgangen på varer og tjenester. Fullmakten benyttes sjelden.

I engrosmarkedet for kraft fastsettes kraftprisen som et resultat av tilbud og etterspørsel. Denne mekanismen er avgjørende for å sikre balanse i et komplisert og sammensatt kraftmarked fra dag til dag og time til time, og er derfor et viktig grunnlag for forsyningssikkerheten for kraft. Prissignalene markedet gir er dessuten viktige for å synliggjøre at det er knapphet på strøm, og at vi derfor bør spare på strømmen og gjøre energieffektive valg både på kort og lang sikt.

I det norske kraftsystemet kan en maksimumspris bidra til å redusere verdien av å spare vann i kraftverkens vannmagasiner og på den måte svekke forsyningssikkerheten. Mens 2020 var et år med mye nedbør, overfylte vannmagasiner og svært lave strømpriser, ble 2021 på mange måter det motsatte.

Prisregulering er et inngripende tiltak som kan ha utilsiktede konsekvenser. Dersom det skal innføres prisregulering i et marked, må det gjøres grundige undersøkelser slik at man er sikker på at tiltaket er nødvendig og forholdsmessig, og at problemene er så store at det er grunn til å sette prismekanismen ut av spill i et marked. Høye priser er klart negativt for forbrukerne og annet næringsliv enn kraftbransjen, men generell prisregulering er et lite målrettet tiltak. For priser som er preget av svingninger, slik som strømprisene, kan maksimalpris føre til at markedet tilpasser seg, slik at prisene blir høyere i de periodene hvor de ellers ville være lavere. Leverandørens incentiver til å konkurrere på pris og forbrukernes incentiver til å sette seg inn i priser vil også svekkes. Dette vil kunne skade konkurransen i markedet på sikt. Prisregulering av strøm vil kunne medføre tilpasninger og konsekvenser i kraftmarkedet som er vanskelig å overskue, herunder EØS-rettslige problemstillinger.

Både kraftutbygging og utbygging av strømnnett er forbundet med store kostnader og gjerne kontroversielle avveininger mellom hensynet til økt tilgang til energi på den ene siden, og natur, miljø og landskap på den andre siden. Maksimumspriser demper incentivene til energieffektivisering og til utflating av strømforbruket.

Regjeringen er opptatt av at norske strømkunder er trygge på at de beskyttes mot ekstreme priser og ha en rettferdig politikk for håndtering av energiomstillingen i Europa. I oppfølgingen av den ekstraordinære situasjonen vi nå er inne i, er det derfor naturlig å gjennomgå hvordan andre land har utformet sine tiltak, herunder utrede hvordan former for maksimumspriser har fungert i andre land.

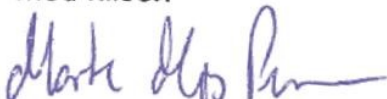
For regjeringen har det vært viktig å finne løsninger som ikke svekker forsyningssikkerheten eller har utilsiktede prisvirkninger i den ekstraordinære situasjonen vi er inne i nå. Vi har satt inn flere kraftfulle tiltak for å begrense folks strømregninger gjennom vinteren, og vi følger situasjonen i kraftmarkedet tett. Jeg mener at å innføre pristak eller andre tiltak som påvirker kraftmarkedets funksjonsmåte ikke er tilrådelig. Vi vet ikke hvilke virkninger det ville hatt på kort sikt, og i verste fall kan det forverre situasjonen.

Jeg deler representantenes syn på at det er viktig å sikre norske forbrukere og bedrifter stabil tilgang til strøm til en rimelig pris. Etter vinteren må strømstøttsordningen og de andre tiltakene innført av regjeringen evalueres, det vil også være viktig å evaluere vinterens kraftsituasjonen. Vi må samtidig tenke lenger fremover og føre en energipolitikk som sørger for at det produseres nok kraft, og at vi har et godt strømnett som kan frakte kraften dit den trengs. Og det jobber vi med.

Regjeringen planlegger å fremme en tilleggsmelding til Meld. St. 36 (2020-2021) *Energi til arbeid*. I Hurdalsplattformen peker regjeringspartiene på flere nye og viktige satsingsområder i energipolitikken framover. Jeg vil komme tilbake til hvilke temaer som vil inngå i tilleggsmeldingen. Vi jobber også med å få på plass en energikommisjon som blant annet skal kartlegge energibehovene våre, og se på muligheter for økt energiproduksjon.

Jeg mener på dette grunnlag at det ikke er behov for å fremme en egen sak for Stortinget slik representantene ber om.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1963-

14. januar 2022

Representantforslag 66 S (2021-2022) - om å innføre makspris på og toprissystem for strøm

Jeg viser til brev fra Stortinget av 12. januar vedlagt representantforslag 66 S (2021-2022) fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes og Sofie Marhaug, og brev av 14. januar der det bes om svar fra departementet samme dag. Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen innføre en makspris på strøm på 35 øre/kWh, som skal pålegges omsetningen av kraft fra norske kraftprodusenter til kunder i Norge (husholdninger, næring m.m.), i henhold til lov om pristiltak.*
- 2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak som kombinerer makspris på strøm med et toprissystem for husholdninger, der maksprisen gjelder for forbruk inntil en viss grense, mens prisen for luksusforbruk settes høyere.*
- 3. Stortinget ber regjeringen følge opp og skjerpe krav til energieffektivisering for næringsbygg i tråd med målsettinger vedtatt i Stortinget om å energieffektivisere bygg med inntil 10 TW.*

Regjeringen tar utfordringene i strømmarkedet på største alvor, og har fremmet en rekke tiltak for å avhjelpe situasjonen og avlaste vanlige folk i Norge i en krevende tid. Vi har innført en midlertidig stønadsordning til private husholdninger for ekstraordinære strømutfgifter vinteren 2021/2022. Vi har også fremmet forslag til redusert avgift på elektrisk kraft (2,9 mrd. kroner), økt bostøtte 1,2 mrd. kroner), økte overføringer til kommunene for merutgifter til økonomisk sosialhjelp (0,4 mrd. kroner), økt støtte til studentene (0,2 mrd. kroner) og tilskudd til Enova for å støtte ENØK-tiltak i husholdningene (0,1 mrd. kroner).

Nå styrker vi stønadsordningen ytterligere slik at staten betaler 80 prosent av strømprisen over 70 øre. Rammen for stønadsordningen utvides dermed til nærmere 9 mrd. kroner inkl. merverdiavgift.

Etter pristiltaksloven § 1 kan det fastsettes maksimalpriser når det er nødvendig for å fremme en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling. Kompetansen er delegert til Konkurransetilsynet. Konkurransemyndighetenes beredskapsansvar gjennom pristiltaksloven er et virkemiddel i myndighetenes krisehåndtering ved alvorlige forstyrrelser i tilgangen på varer og tjenester. Fullmakten benyttes sjelden.

I engrosmarkedet for kraft fastsettes kraftprisen som et resultat av tilbud og etterspørsel. Denne mekanismen er avgjørende for å sikre balanse i et komplisert og sammensatt kraftmarked fra dag til dag og time til time, og er derfor et viktig grunnlag for forsyningssikkerheten for kraft. Prissignalene markedet gir er dessuten viktige for å synliggjøre at det er knapphet på strøm, og at vi derfor bør spare på strømmen og gjøre energieffektive valg både på kort og lang sikt.

I det norske kraftsystemet kan en maksimumspris bidra til å redusere verdien av å spare vann i kraftverkene vannmagasiner og på den måte svekke forsyningssikkerheten. Mens 2020 var et år med mye nedbør, overfylte vannmagasiner og svært lave strømpriser, ble 2021 på mange måter det motsatte.

Prisregulering er et inngripende tiltak som kan ha utilsiktede konsekvenser. Dersom det skal innføres prisregulering i et marked, må det gjøres grundige undersøkelser slik at man er sikker på at tiltaket er nødvendig og forholdsmessig, og at problemene er så store at det er grunn til å sette prismekanismen ut av spill i et marked. Høye priser er klart negativt for forbrukerne, men generell prisregulering er et lite målrettet tiltak. For priser som er preget av svingninger, slik som strømprisene, kan maksimalpris føre til at markedet tilpasser seg, slik at prisene blir høyere i de periodene hvor de ellers ville være lavere. Leverandørenes insentiver til å konkurrere på pris og forbrukernes insentiver til å sette seg inn i priser vil også svekkes. Dette vil kunne skade konkurransen i markedet på sikt. Prisregulering av strøm vil kunne medføre tilpasninger og konsekvenser i kraftmarkedet som er vanskelig å overskue, herunder EØS-rettslige problemstillinger.

Både kraftutbygging og utbygging av strømnnett er forbundet med store kostnader og gjerne kontroversielle avveininger mellom hensynet til økt tilgang til energi på den ene siden, og natur, miljø og landskap på den andre siden. Maksimumspriser demper insentivene til energieffektivisering og til utflating av strømforbruket.

Regjeringen er opptatt av at norske strømkunder er trygge på at de beskyttes mot ekstreme priser og ha en rettferdig politikk for håndtering av energiomstillingen i Europa. I oppfølgingen av den ekstraordinære situasjonen vi nå er inne i, er det derfor naturlig å gjennomgå hvordan andre land har utformet sine tiltak, herunder utrede hvordan former for maksimumspriser har fungert i andre land.

Intensjonen bak forslaget om et toprissystem for husholdninger med dyrere luksusforbruk er forståelig. Dette er også et forslag som har blitt foreslått og vurdert flere ganger tidligere. Dessverre viser det seg at dette ikke er funnet en treffsikker måte å oppnå omfordeling mellom husholdningen med høy inntekt til dem med lavere inntekt. En hovedutfordring knyttet til et slikt system er at det er andre variabler enn inntekt som har størst betydning for strømforbruket til husholdningene.

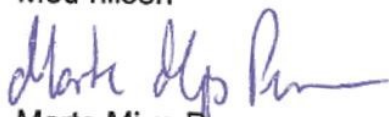
Blant annet er disponibelt areal og antall husholdningsmedlemmer viktigere for energibehovet enn inntekt. For eksempel vil en familie på fem i et eldre hus, bruke mer strøm enn en mindre familie i et moderne hus med ENØK-tiltak.

Det finnes heller ikke en klar definisjon av luksusforbruk, og det vil være dyrt å administrere måling av slikt forbruk eller lage "normalforbruksnivåer" for alle boligtyper og husholdningsstørrelser.

For regjeringen har det vært viktig å finne løsninger som ikke svekker forsyningssikkerheten, eller har utilsiktede prisvirkninger i den ekstraordinære situasjonen vi er inne i nå. Vi har satt inn flere kraftfulle tiltak for å begrense folks strømreregninger gjennom vinteren og vi følger situasjonen i kraftmarkedet tett. Jeg mener at å innføre pristak (med eller uten et toprissystem), eller andre tiltak som påvirker kraftmarkedets funksjonsmåte ikke er tilrådelig. Vi overskuer ikke virkningene på kort eller lang sikt, og i verste fall kan det forverre situasjonen.

I budsjettforliket med SV har regjeringen slått fast at de vil utarbeide en plan for å redusere energibruken i bygg med minst 10 TWh i 2030. Dette vil inkludere energieffektivisering i yrkesbygg. Planen skal presenteres i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen